

אין בין המודר פרק רביעי נדרים ר"ן מד.

עין משפט
נר מצוה

א ב מיי פ"צ מהל'
נדריס הלכה יח סמג
לאוין רמב טוש"ע ח"מ סי'
רעג סעיף י:

תוספות

אמר שרה זו מופקרת
ליום א' לשנה א'
עד שלא זכה בין
הוא בין אחר יכול להחזיר
הוא. וחייב במעשר מדרבנן
ובטל ההפקר ומעשר יושב
וכזה ואחר מן כר' יוסי
ומתמנהר עליה וה"ה
גלה וכן והיא נקטת מן
ליתבא נקטיה דלע"ז
ה"ה הפקר מן גו
סיפא דאי משהה בין
הוא בין אחר וכן יכול
להחזיר ואפילו מן ג'
ימים ודוקא משום להפקר
למון הוא אבל במסמס
ה"ה דפרעיתא מן ג'
למון מועט מסתמא דעמו
להפקר גמור לכל וכן
למגורו ועוד דדוקא אז
אחר אבל הוא לא ולתסם
נקטיה ומשום דרשאן נקטין
למון הוא מן נקטיה דלע"ז
למון אחר אבל אם הוא
ה"ה פטור ש"ך למגור:
וישאר רבנן ויבאר ר'
ר"ח: תמיה: אבל עולה
סיפא רבנן וכו' כיון דלא
שקל ורגיש מדרבנן
וע"ה ג' דכל מתמנהרין
במורא הוא מתמנהרין טפי
לדעו ש"ך דאם עשה
בזכוכה פטור מן המעשר
כפ"י מן שלשין ע"ג
דנפקא מן חייב ע'
בדנפקא מן חייב ע'
לאחר שלשין א"ה העטם
דכ"פ: ש"ך א"ה א"ה
ר"ה א"ה א"ה א"ה
י"ה: מתמנהר במזיד וכן
ומי חייב במעשר ודבין
הוא דלפ"ל לאחר שלשין
וע"ה ה' הפקר ע' דלמ'
לרשות וזה משום דרשמי
אצל אמרו תמיהם ליהוי
הפקר לאחר שלשין ע'
אצל משתנה מורת הפקר
והוי פטור מן המעשר:
ה"ה רב' א"ה מ"ה
ראשון בין ש"ך חיישינן
לגלגל מסתבא מורת הפקר
ושבחי שטרו לא ח"ה
לרשות וזה ה"ה
ל' לפטור מ"ה ראשון.
שחלמל עולה דמוקף ל'
רבנן אפ"ה שטרייהו
דמורא ע"ה משום חפני
הימנאן דמלארטייהא
ה"ה הפקר אלה מן הכחזון

וְאִי אָמַר תָּהָא שְׂדֵה וְזוּ מוֹפְקֶרֶת לְיוֹם אֶחָד לְשִׁבְעַת אַחֲתָא וְכוּ' עַד שֶׁלֹּא יוֹסֵף בֶּה צִין הוּא צִין אַחֵר יוֹכֵל לְחַזֹּר בּוֹ: יִישָׁא רַבָּנָן וְסִיפָא רַבִּי יוֹסֵף. קַס"ד הִשְׁתָּא דְּטַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵף דְּלֹאֵר בְּמַתְנִי דְּכַרְדִּי יוֹמָנָן דְּלֹאֵר דְּעִילָא) דְּהַפְקֵר כְּמַתְנֵה דְּעַד דְּלֹאֵר לְשִׁבְעַת וְזֹכֶה לֹא נִפְיָק מִרְשׁוֹת מִפְקִיר וּמַ"שׁ קִאֲמֵר יִישָׁא רַבָּנָן וְסִיפָא רַבִּי יוֹסֵף. וְזִכְרֵיהּ אֲתִיב לִיהּ כּוֹלֵה בְּרִייתָא שְׁפִיר דְּרִישָׁא קַתְנִי כָּל שְׁלָשָׁה יָמִים יוֹכֵל לְחַזֹּר מִפְנֵי הֶרְמָא וְכַדְרִישִׁית מִכְּאֵן וְאִלָּין אֵין יוֹכֵל לְחַזֹּר בּוֹ מִדִּינָא דְּכָל לְרַבָּנָן דְּהַפְקֵר מַעֲיִדָא דְּלֹאֲפַקְרִיהּ מִפְקִיר נֶפֶק לִיהּ מִרְשׁוֹתֶיהּ וְסִיפָא קַתְנִי דְּלֹאֵר אֲמַר תָּהָא שְׂדֵה וְזוּ מוֹפְקֶרֶת לְיוֹם אֶחָד בְּכַס"ג יוֹכֵל לְמַיֵּשׁ לְרַמְאִין דְּאִי דַעְתִּיהּ בְּעִידָא דְּלֹאֲפַקְרִיהּ דְּלִיֵּהִידֵר וְלִיזְרִי צִיהּ לְאַלְתֵּר לָמָּה לִיהּ לְהַפְקִירוֹ לִזְמַן יְדוּעַ לְלֹאֲפַקְרִיהּ לְגַמְרִי דְּכִיּוֹן דַּעְתִּיהּ לְמַיֵּהִידֵר לְזַמְנֵיהּ צִיהּ לֹא נֶפֶקָא לִיהּ מִמֵּד אֲלָא וְדִלִּי לְאוֹמְרֵי זֶמַן שְׁהַפְקִירוֹ מִיֵּהִידֵר וְהַפְקִיר בְּלֹא הֶרְמָה כֻּלָּל וְלִפְיָךְ מִשׁוּבָה צִין הוּא צִין אַחֵר וְדִלְמָא

אין יכול לחזור בו והא אחיא שפיר אפילו לרנצן. מיהו מאי דקתני עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו רבי יוסי היא דסביל דעד דאתי לרשות וזכה לא נפיק מרשות המפקיר לרנצן כיון דאמר דנפיק מרשותו היאך יכול לחזור בו ואין הכי נמי דכי קתני לרבי יוסי עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו לאו דוקא בהפקר שהוא לזמן כגוונא דסיפא דלפילו בהפקר עולמית דהיינו ירשא דיכול לחזור בו עד שלא זכה בה ומיהו משום דבדמא דמשוכה בה אינו יכול לחזור בו לא שוו הפקר שהוא לזמן עם הפקר עולמית וכדכתיבנא ואכטריך למיתני ליום אחד לשבת אחת תנא נמי כההוא גוונא עד שלא זכה בה. וכי תימא משוכה בה הוא דקתני דאינו יכול לחזור בו כלומר והוי הפקר אפילו לרבי יוסי ופטור מן המעשר היכי אחיא ליה שפיר דהא כיון דס"ל לרבי יוסי דהפקר עד דאתי לרשות וזכה לא נפיק מרשות מפקיר ממא דכי הדר זכי ביה דמדיה קא זכי וכל מה הפקירא לעולם לא נפקא מרשותי' אפשר לומר דהי דקפד רבי יוסי דעד דאתי לרשות וזכה לא נפיק מרשות מפקיר אפילו הכי כי היכי דאי זכי בה אחר זכי מהפקרא ולא נמנמנה כיון שהיה אפשר לאחר ג"כ לזכות בו הכי נמי כי הדר אישו גופיה וזכי ביה צפירוש מתורת הפקר ולא נסתם כי היכי דלא ניתי בחזרה אף הוא ענמו וזכה מן ההפקר מיקרי כיון שעדיין לא חזר בו והיה אחר יכול לזכות בו דמה לי הוא מה לי אחר. הלכך אי ירשא רנצן וסיפא רבי יוסי מתוקמא ליה שפיר. מיהו מילתא דתמיהא הוא היכי נקט ליה תנא אליבא דרבי תנאי ומשום הכי מתרץ עולא ואמר דסיפא נמי רנצן הוא וטעמא דעד שלא זכה בה בין הוא בין אחר דיכול לחזור בו משום דאני שבע וזכת דלא שכיח כלומר דלא שכיח דמפקרי אינשי כבי האי גונא וכיון ששנה זה ארמדין לדעתיה דכיון שלא ראה להפקירו הפקר עולם ואכתי אגיד גביה אפילו בזכותו זמן שהפקירו לא ינחא ליה לדיפוק מרשותיה עד דזכי ביה אידין הילכך סבירא להו לרנצן בהפקר שהוא לזמן מאי דסבירא ליה לרבי יוסי בהפקר עולמית ואחיא סיפא שפיר לרנצן כדמתוקמא לרבי יוסי שהרי בהפקר ופסי. ודקא קשיא לך אי הכי לאחר שלשה אמאי אין יכול לחזור לרבי יוסי אפילו לאחר שלשה יכול לחזור בו אלא היינו טעמא דאי

דף

לנכסיהם ויש לנו לפי הפקד לדאורייתא במקום דלא אתי לירי נרמאות דעיקר הפקד לא מצינו אלא בשביעית והתם
לא אתי לירי נרמאות דאילו כיון ה'הנחיל' ויורט אלא שמי דרמיתא בשביעית לא אתי לירי נרמאות ענון אלא
שגשג אף הפקד אלא כן שגשג לא י' ש' אוקר ממנתינן עמך נרמאון און שגשג אלא לאחר שגשג אלא המדבר
לא משום ממנה בית חורון אלא משום לדאורייתא לא הוה הפקד כן במה דרובי יתמי לירי נרמאות ק' פירש האבייזר.
י"ע תנא (עלי ק' גמ): דהפקד אס' היה קודם דברו או יכול ליהנות אצל אחיו לא יהיה לעולם אפילו
שגשג ואם כן היה שגשג הוליד דהפקד לדאורייתא אף הפקד ויש כן ביד הנכסם בנעטו הנכסם מפני הרמאון
ומא' פריך ורמאון אלא לנשבור ודלי שון חייב כן הכרזה אפילו כן אשכחא מחלצה שזה וחמסין וגו' מפני הרמאון
ויעשר ומיהו ויהי אצל לאחר מות מחלצה דלא נרמאות הוא אוקומה דאן לדאורייתא ומתחזקין לומר י' ש' אוקר
ומפני נמדיד משום דחשיבון לנרמאות אצל כשהפקיד נרמא דברו און שן נרמאות דאן אסאדי דלאו לנרמאות קמיכון
אצל און כן המדיר ויהי הפקד שון דמדיד א' הפקידו קודם לנרמא מותר מדין שמיך למיגור וכן נרמא אסוד
אף לאחר שגשג:

אמר **הוא** **שדה** **מופקרת** **לשבו** **א'.** לשמיטה אחת^(ז). **עד** **שלא** **זכה** **בה**
בין **הוא** **בין** **אחר** **יכול** **לחזור** **בו.** אפילו בסוף שבת או בסוף חדש:
משוכה **בה** **בין** **הוא** **בין** **אחר.** אפילו תוך שעה^(ח) משתפקירו זכה בה
מיום אדם או הוא עצמו לשם הפקר ר"ל הפקר דקסבר דלא הוי הפקר
עד דלמי לרשות זוכה. וזכה ידידיה או
דלאחר לא חשיבא מידי עד דרפק בה
פורתא כדלמר במסכת עירובין פ'רק
עושין פסין (דף כה). כהנא איתמא
דעבדא מחילה בנכסי הרב אלא ההוא
גברא רפק בה פורתא ואוקמה רבנן
בדידיה דההוא גברא: **רישא** **רבנן** **וספיא**
רבי **יוסי.** רישא דלמר משלשה ימים
ואילך אפילו לא אלא לרשות זוכה אין
יכול לחזור בו דהוי הפקר רבנן היא
ובדין הוא דלפילו מיום ראשון הוי
הפקר אלא מפני הרמאים כדלמר רבה
לקמן לדברי הכל וספיא רבי יוסי דלמר
עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול
לחזור בו דלמר דלא הוי הפקר
מדאורייתא עד דלמי לרשות זוכה

ומשום הכי קמני יכול לחזור בו כר"י: **אמר עולא סיפא נמי רבנן**
היא. דודאי מדאורייתא אע"ג דלא אחיז לרשות זוכה הוא הפקר
לחלפתה ואפילו מיזם ראשון. והאי דלמחר כל שלשה ימים יכול לחזור
לדגבניה לא חשיבא הפקר ממזין דלכילי עלמא אית להו דרבה
דלמחר מפני הרמאין דהדרי ומחזיקי בהו (א) ואמרין דלא הוא הפקר
עד שלשה ימים. וסיפא דלמחר עד שלשה ימים לא הוא הפקר דמשמע
עד דלמי לרשות זוכה היינו טעמא דלמי חדש וזהו ושובע דלא
שכיחן דאין דרכן של בני אדם להפקיר לזמן וכיון דזה שינה לכך
אמרו חכמים דלא ליהוי הפקר לאפקועי ממעשר כל זמן דלא אחי
לרשות זוכה: **ר"ל אמר מדסיפא ר"י.** דמשמע דלא ליהוי הפקר
עד דלמי לרשות זוכה: **רישא נמי.** בתוך ג' ולאחר ג' רבי יוסף
היא. ורישא היינו טעם דלאחר ג' ימים אין יכול לחזור בו דהוי הפקר
דע"ג דלא אחי לרשות זוכה (ב) **ממזין דלא לישפכה תורת הפקר.**
למדאורייתא ודאי לא הוא הפקר עד דלמי לרשות זוכה ולעולם לא
זמן דלא אחי לזיד זוכה לא הוא הפקר גמור ומייז חיוב דתרומה
ומעשר והאי דאוקמה רבנן תורת הפקר לאו משום לאפקועי
מתרומה ומעשר דכיון מדאורייתא חייב דלאו הפקר הוא לא
מפקעי ליה רבנן מתרומה ומעשר דלאו כל כמיניה אלא כדי שלא
תשכח תורת הפקר. ומ"מ גבי שנה ושובע כיון דלא שכיח אוקמה
רבנן מדאורייתא דלא הוא הפקר עד דלמי לזיד זוכה דלא גזרו
ביה רבנן משום שלא תשכח תורת הפקר: **אי הכי אפילו מיזם**
ראשון (א) ליהוי הפקר. כדי שלא תשכח כו': **אמר רבה.** דבין הוא
לזיהוי הפקר מדרבנן אלא מפני הרמאין דבעי לאפקועי שדות
מתרומה ומעשר ואפקרי להו ואי אמרין דלחלתה הוא הפקר ופטור
מן העשר הדרי (ב) מחזיקי בהו ואלהכי כל שלשה ימים לא הוא הפקר
לגבי איהו דסברי מתוך כך אחי ומחזיק ביה והוה דיליה ומימנעי
ולא מפקרי ולעולם אפילו לאחר שלשה ימים לא הוא הפקר מדאורייתא
עד דלמי לרשות זוכה: ופריך **אבל מדאורייתא לא הוא הפקר**
דלימלא

[illegible]

(א) גמ' לשטוע אחד עד:
(ב) רש"י ד"ה אמר וכו'
אמס הקס"ד: (ג) ד"ה
משה וכו' שטע אחת
משהפיקו וכו' רזביה
דדיס: (ד) ד"ה אמר שלם
אמר וממון: כסר להבי
אמרין: (ה) ד"ה ישא
נמי וד"ה משום דה"ל:
(ו) ד"ה הו' רשון
במי לה"ו: (ז) ד"ה אמר
רבה וכו' דמי ומחזקי
וכו' מתוך ק' חלמי אחר
וממון בזה וכו':

מוסף רש"י

אבל דאורייתא לא הוי
הפקר. כלומר כל זמן
שהחור בו, ולר' יוסי מומיב
אחמאי פטורוהו ממעשר
משום פרי שלא תשכח,
שמן כדרי מזה הפקר על
עצין שאינו נקוב שהוא
פטור מן התורה ונמצא
מפריש מהני פירות
להפקר שהם בני עשורי
מן התורה על זה העצין
שהוא מן התורה (דאמריה
בשמו).

פירוש הרא"ש

אמר תהא שרה זו
 ופרקת ליום א' לשבת
 זאת. ויום חנון וזה
 שלם לא יזכר זו ארס חסיה
 עדי כנחמיהל: עד שלא
 יזכר יום זה ביום ב' אחר
 יבול לחורו. וזגל
 הפקדון דלא גלית משרות
 המפקד עד שזכר זה פקד
 הלקח יום שחזר זו פקד
 הפקדון ויזכר מנעשר:
 רישא רבנן ויסיא ר'
 יוסף. ולגרענ כל הפקד
 ימדי ולר' יוסף עד למאי
 גלשות הוכה וכדמזכר
 ר' יוחנן גלמותיה נסח
 רבא רשע רבא עדי מנעשריה
 גלמח: א' חז' יבול לחור
 זו וזו א' ימים יוסף
 לחורו זו מנע רשמלן
 ויסיא ר' יוסף דלא חז'
 הפקד עד למאי דלא הוכה
 הפקד כל יום שלם חז'
 זו ארס לחורו זו
 יוסף אמר רישא רבנן
 רישא: פירוש כמו רישא:
 וישאר הפקד לזמן רב
 ויבטל. הלקח יום הפקד
 גרענ יום שלם הפקדון
 יבול וחורו כגון חסיה
 שלם מנע דעשויה חסיה

הפקר עד חיבה זו אל
ירושא נבי ר' יוסי ב' דר
הפקר עד דלמי לרשות
שלא יעשו לומר אין הפקד
המנועש ומיחו מדבריו
הפקר מדבריהם די שלא
ורבנ בהפקר אורויתא
ר' יוסי ושמי שזעבו
תפסחמ חורב הפקר כי
כי מילתא דלא שיחא היי
תפסחמ חורב הפקר לר'
ימיס מפיי הרמאן; ובושנ
דמה ירוחו הרמאן נמה
שלו אפי' לקעש זו